

EESTI NÕUKOGUDE SOTSIALISTLIKU VABARIIGI ÜLEMNÕUKOGU OTSUS AJALOOLIS-ÕIGUSLIKUST HINNANGUST EESTIS 1940. AASTAL TOIMUNUD SÜNDMUSTE KOHTA

Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu, lähtudes Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi poolt 1940. aastal Eestis toimunud sündmustele ajaloolis-õigusliku hinnangu väljatöötamiseks moodustatud komisjoni otsusest ja järeldustest

— kvalifitseerida agressiooniks, sõjaliseks okupeerimiseks ning Eesti Vabariigi annekteerimiseks Nõukogude Liidu stalinliku juhtkonna 1940. aasta välispoliitilised ja sõjalised aktsioonid Eesti Vabariigi vastu;

— lugeda Eesti Vabariigi Riigivolikogu 1940. aasta 14. ja 15. juuli valimised läbiviiduks Eesti Vabariigi põhiseadust ja valimiseadust rik- kudes ning sel viisil moodustatud parlament mitte õiguspädevaks ja mitte volitatuks vastu võtma Eesti riiklikku staatust muutvaid otsuseid:

järeldab, et Eesti lülitamine 1940. aastal Nõukogude Liidu koosseisu ei olnud õiguspärane.

Eeltoodust tulenevalt ja tuginedes rahva korduvatele tahteavaldustele taastada Eesti riiklik suveräänsus parlamentlikul teel, Eesti Nõukogude Sotsialistliku Vabariigi Ülemnõukogu otsustab:

1. Tunnistada Riigivolikogu 1940. aasta 22. juuli otsus «Deklaratsioon Eesti astumise puhul Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liitu» õigus- tühiseks, kuna see ei olnud eesti rahva vaba tahteavaldus.

2. Taotleda Eesti taastamist rahvusvahelise õiguse subjektina, milleks Eesti NSV Ülemnõukogu jätab endale õiguse läbirääkimiste korraldami- seks suhete kohta Nõukogude suveräänsete riikide liidus ja rahvusvahe- lises ühenduses. Selles juhindub Eesti NSV Ülemnõukogu rahvusvaheli- selt üldtunnustatud rahvaste enesemääramise võõrandumatust õigusest, mis on leidnud kajastust ka Nõukogude valitsuse 1917. aasta Rahudek- reedis (leninlikus Rahudekreedis), Venemaa SFN Vabariigi ja Eesti Vaba- riigi vahel 1920. a. sõlmitud Tartu rahulepingus, Rahvasteliidu 1921. aasta 22. septembri otsuses Eesti Vabariigi vastuvõtmise kohta Rahvasteliidu täievoliliseks liikmeks, samuti NSV Liidu konstitutsioonis ning Eesti NSV Ülemnõukogu 1988. aasta 16. novembri deklaratsioonis «Eesti NSV suve- räänsusest».

3. Teha Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumile ülesandeks vaadata läbi 1940. aasta suvel Eesti Vabariigi presidendi poolt ja 1940. aasta 21. juunil kujundatud Eesti Vabariigi valitsuse poolt stalinliku režiimi esindajate survele välja antud normatiivaktid ning esitada vastavad järeldused kinnitamiseks Eesti NSV Ülemnõukogule.

* * *

Käesoleva otsuse vastuvõtmine ei tõlgu Eesti NSV konstitutsiooni § 69 rakendumisena.

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees

A. Rüütel

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär

A. Almann

Tallinn, 12. novembril 1989

DECISION OF THE SUPREME SOVIET OF THE ESTONIAN SSR ON THE HISTORIC-JURIDICAL EVALUATION OF THE EVENTS IN ESTONIA IN 1940

The Supreme Soviet of the Estonian SSR, proceeding from the decisions and conclusions of the commission formed by the Presidium of the Supreme Soviet of the Estonian SSR to work out the historic-juridical evaluation of the events in Estonia in 1940;

— to qualify the foreign-political and military actions of the Stalinist leadership of the Soviet Union in 1940 against the Republic of Estonia as aggression, military occupation and as annexation of the Republic of Estonia;

— to consider the elections to the Chamber of Deputies of the Estonian Parliament on the 14th and 15th of July 1940 as violating the Constitution of the Republic of Estonia and the Parliamentary Electoral Law of the Republic of Estonia and to declare a parliament thus formed incompetent and not authorized to enact decisions changing the legal status of Estonia;

— concludes that the inclusion of the Republic of Estonia into the Soviet Union in 1940 is not lawful.

Resulting from the former, and relying on the multiple expressions of the will of the people to restore the Estonian sovereign statehood in a parliamentary way, the Supreme Soviet of the Estonian Soviet Socialist Republic decides:

1. To proclaim the decision of the Estonian Parliament of July 22nd, 1940, "Declaration regarding Estonia's joining the Union of Soviet Socialist Republics", unlawful as it was not a free expression of will by the Estonian people.

2. To pursue the restoration of Estonia as a subject of international law, for what the Supreme Soviet of the Estonian SSR reserves the right to carry out negotiations about the relations with a union of Soviet sovereign states and also with the international community. In this the Supreme Soviet of the Estonian SSR is directed by the generally recognized inalienable right of nations for self-determination, which has found recognition in the Peace Decree of the Soviet Government in 1917 (the Leninist Peace Decree), in the Tartu Peace Treaty between Russia and Estonia in 1920, in the decision by the League of Nations of September 22nd, 1921, recognizing Estonia as a full member of the League of Nations, also in the Constitution of the USSR and in the Declaration of the Supreme Soviet of the Estonian SSR of November 16th, 1988 "On the Sovereignty of the Estonian SSR".

3. The Presidium of the Supreme Soviet of the Estonian SSR is assigned the task to check the acts of law, passed under pressure from the representatives of the Stalinist regime by the President of the Republic of Estonia in summer 1940 and by the Government of the Republic of Estonia, formed on June 21st, 1940, and to present the conclusions arrived at for approval to the Supreme Soviet of the Estonian SSR.

* * *

The present decision should not be interpreted as an application of Chapter 69 of the Constitution of the Estonian SSR.

Chairman of the Presidium of the Supreme Soviet of the Estonian SSR

A. Rütel

Secretary of the Presidium of the Supreme Soviet of the Estonian SSR

A. Almann

Tallinn, November 12th, 1989

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ
ВЕРХОВНОГО СОВЕТА ЭСТОНСКОЙ СОВЕТСКОЙ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКОЙ РЕСПУБЛИКИ
ОБ ИСТОРИКО-ПРАВОВОЙ ОЦЕНКЕ СОБЫТИЙ,
ИМЕВШИХ МЕСТО В ЭСТОНИИ В 1940 ГОДУ**

Верховный Совет Эстонской Советской Социалистической Республики, исходя из решения и выводов образованной Президиумом Верховного Совета Эстонской ССР Комиссии по выработке историко-правовой оценки событий 1940 года в Эстонии, в соответствии с которыми

— внешнеполитические и военные акции, предпринятые сталинским руководством Советского Союза против Эстонской Республики в 1940 году, квалифицируются как агрессия, военная оккупация и аннексия Эстонской Республики;

— выборы в Государственную думу Эстонской Республики 14 и 15 июля 1940 года признаются проведенными в нарушение Основного Закона Эстонской Республики и Закона о выборах, и образованный таким способом парламент был неправомочным и неполномочным принимать решения, изменяющие государственный статус Эстонии;

— делает вывод, что включение Эстонии в 1940 году в состав Советского Союза не было правомерным.

Исходя из вышесказанного и опираясь на неоднократное волеизъявление народа восстановить государственный суверенитет Эстонии парламентским путем, Верховный Совет Эстонской Советской Социалистической Республики постановляет:

1. Признать решение Государственной думы Эстонии от 22 июля 1940 года — «Декларацию о вступлении Эстонии в Союз Советских Социалистических Республик» — юридически недействительным, поскольку оно не основывалось на свободном волеизъявлении эстонского народа.

2. Ходатайствовать о восстановлении Эстонии в качестве субъекта международного права, для чего Верховный Совет Эстонской ССР оставляет за собой право организации переговоров об отношениях в Союзе суверенных советских государств и международном сообществе. В этом Верховный Совет Эстонской ССР руководствуется общепризнанным неотъемлемым правом наций на самоопределение, что нашло отражение и в Декрете советского правительства о мире (ленинском Декрете о мире), принятом в 1917 году, Тартуском мирном договоре, заключенном между РСФСР и Эстонской Республикой в 1920 году, решении Лиги Наций от 22 сентября 1921 года о принятии Эстонской Республики в Лигу Наций в качестве полноправного члена, а также Конституции СССР и Декларации Верховного Совета Эстонской ССР от 16 ноября 1988 года «О суверенитете Эстонской ССР».

3. Поручить Президиуму Верховного Совета Эстонской ССР пересмотреть нормативные акты, изданные летом 1940 года президентом Эстонской Республики и сформированным 21 июня 1940 года правительством Эстонской Республики под давлением представителей сталинского режима, и представить соответствующие заключения на утверждение Верховному Совету Эстонской ССР.

* * *

Принятие настоящего постановления не истолковывается как применение статьи 69 Конституции Эстонской ССР.

Председатель Президиума Верховного Совета Эстонской ССР

А. Рюитель

Секретарь Президиума Верховного Совета Эстонской ССР

А. Альманн

Таллинн, 12 ноября 1989 г.